

EDITURA CARTEA ROMÂNESCĂ

cartea de proză

Editor: Călin Vlasie
Redactare: Liviu Mățăoanu
Tehnoredactare: Stelian Bigan
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Ionuț Broșțianu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RUNCAN, MIRUNA

Club 70 / Miruna Runcan. - București :

Cartea Românească, 2017

ISBN 978-973-23-3188-0

821.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Editura Cartea Românească este un imprint al Editurii Paralela 45

Calea Victoriei 133, sectorul 1, București

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.cartearomaneasca.ro | www.edituraparelela45.ro

Miruna Runcan

Club 70
(retro)

Cuvântul (târziu al) autorului

Această carte a început într-un apartament împrumutat de la niște prieteni, în Brașov, în urma unui vis care face parte, acum, din capitolul I. Era iarna înzăpezită a lui 1984. După ce-am notat visul, i-am fixat și tema (dezertarea-rezistența) și structura (relativ, cam cea care va urma). M-am oprit însă din scris în curînd, fiindcă lucram la mai multe de-o dată și mă concentram pe forma finală a *Hermandriei*, predată prin mai regretatului/neuitatului meu prieten și editor Mircea Ciobanu. Am reluat-o abia în 1985, în „căsuța din pădure”, din cartierul Prund. Procesul de scriere a durat mult, fiindcă luasem decizii ciudate, iar ele aveau nevoie de consilierea unor specialiști și de diverse formule de documentare.

Nucleul bicefal al poveștii n-are nicio legătură cu deciziile ficționale asupra mediului profesional și spațiului geografic din roman: pierderea mamei senile era o realitate la care n-am fost decît martor indirect, deci aveam nevoie de consilierea unui psihiatru și de cărți. Am găsit și una și pe celelalte cu destulă ușurință. Grupa de studenți care pleacă în același loc ca să-și realizeze proiectul era inspirată de un an de actorie de la IATC, migrat aproape integral într-un oraș transilvan, alături de un regizor coleg. N-am vrut să păstrez această particularitate profesională din mai multe pricini, dintre care le aleg doar pe cele mai importante: mi s-a părut, ca exercițiu românesc, unul facil, cîtă vreme eram deja legată de viața teatrului de ani buni. Și

am nutrit convingerea că, tematic, ieșirea din lumea îngustă a vieții teatrale ar lărgi șansele ca tema și subiectul să ajungă la cititor. Dezertarea și rezistența sunt ale noastre, ale tuturor, nu doar ale unor „artiști”.

Însă această decizie se cerea susținută de o experiență total diferită în raport cu cei doi ani de traducător pe care-i petrecusem eu într-o fabrică (pe atunci de vârf). Un cuplu de prieteni, el fizician, ea inginer electronist (îi găsiți la mottoul de mulțumiri) și-au bătut capul mai bine de jumătate de an ca să găsească „invenția” tehnologică a grupului de personaje, s-o dezvolte, să mi-o explice pe îndelete, cu scheme și trasee precise, și să alcătuiască un fel de hartă instituțională credibilă, birocratică, internă și internațională, pe care să circule nu doar personajele ci și, mai ales, dosarul de hârțoage din final. Nesfârșită e recunoștința mea, mai ales că sunt vreo două decenii de când nu mai știu nimic despre ei. Pare-se c-au emigrat.

În fine, capitolul compus din scrisori e un dar care face cu ochiul *Scrinului negru*. Majoritatea acestor scrisori e autentică, cu micile adaptări stilistice și psihologice cerute de personajul meu ficțional. Capitolul de procese verbale și acte oficiale se bazează pe experiență în a scrie TOATE procesele verbale ale adunărilor de consiliu artistic, de partid, de sindicat, de învățământ politic, viziunări cu „activul” etc., în cei patru ani pe care i-am petrecut în Teatrul Dramatic din Brașov, ca tânăr secretar literar. Intra în fișa postului. Nu știam atunci c-o să-mi folosească la ceva.

Romanul a fost gata în 1988 și a fost revizuit punctual, într-o primă formă finală, în urma unor lungi discuții cu Mircea Ciobanu. În toamna lui 1989 a fost aprobat la Consiliul Culturii, prin grija mirificului redactor, care i-a făcut un referat în care scria că e unul dintre singurele romane ale aceluși an care „reflectă cu măiestrie viața de uzină” (!?!) Când a venit aprobarea planului editorial am răs amândoi cu lacrimi. A intrat în broșura care anunța oferta Cărții românești pentru 1990.

În 1990, a trecut în planul pe 1991, ca report. Mircea, mutat între timp la Editura Eminescu, m-a oprit pe holurile Ministerului

Capitolul I

Palma

Îi patinau pe șosea roțile mașinii și era foarte greu să păstreze echilibrul volanului pe mângă. Scârțâiau prelung cauciucurile la fiecare frânare, așa că încercă să păstreze viteza cât mai constantă. Era un Aro gălbui și învechit, cu o cabină în față, o camionetă sau taxi furgonetă. Era al naibii de întuneric și înjură ca totdeauna oboseala de a suporta farurile celor care-i ieșeau înainte. Încercă să nimerescă butonul pentru ștergătoare de parbriz, dar înțelese simultan că nu erau montate, și nici prin cap nu-i trecea să se oprească acum să și le pună. Dacă existau ștergătoare undeva, în mașina asta aproape ieșită din uz, care se zgâlțâia din toate încheieturile și zăngănea ca un acoperiș de tablă sub ciclon. Oricât s-ar fi străduit, mișcarea ei de alunecare uniformă era mereu întreruptă de niște salturi verticale, de parcă ar fi schimbat vitezele sau i s-ar fi înfundat carburatorul. Reduse viteza și se alinie în coada de pe marginea șoselei. Așteptau cam vreo treizeci de mașini la benzinărie, abia zărite în suta de metri de până la nișa rezervoarelor *Peco*. Beculețele roșii și portocalii de la spate sclipeau prin geamul murdar ca niște globuri de pom, mai ales când venea vreun camion din sens invers. Ieși din cabină și își făcu de lucru pe șosea. Marginea din dreapta a drumului era înclinată în sus, ca o colină constantă, de pământ întunecat. Ca o spinare. Clisoasă, cu vagi

urme de iarbă veștejită. Bura mărunț, printr-o sită de mălai. Cam așa trebuie că te simți într-un nor. Se apropie un milițian, venind dinspre benzinărie. Tresări fără motiv. Tresărea întotdeauna, ca un răufăcător potențial. Milițianul se opri lângă Aro și trase de platforma din spate, care se întinse ca un pat pliant, pe niște rotițe mici, metalice dar căptușite cu cauciuc. Asta și era platforma aia, un fel de pat de spital, cu plasă elastică, doar că înalt, sprijinit pe niște picioare de fier albe, ca ale meselor chirurgicale. Milițianul rânji profesional, de parc-ar fi reușit să-l prindă cu mâța în sac. „A dumitale e jucăria asta?” „Ar fi trebuit să-mi zică dumneavoastră” se iți el în gând. „A mea” răspunse. Însă, auzindu-și glasul gătuț și scârbindu-se dintr-o dată de atâta lașitate preventivoare. „Hă, hă!” râse milițianul obraznic, „n-am mai văzut așa pat umblător. E o idee foarte originală”. Încercă să-și mascheze cu nepăsare umiliința. Habar n-avusese de chestia cu platforma-pat. Nici nu pricepea la ce putea să folosească. Dacă-l întreba, ar fi trebuit să știe să răspundă. De o parte și de alta a patului spânzurau niște scânduri care erau rabatabile. Milițianul le prinse, demonstrativ, în cârlige, refăcând simulacrul de furgonetă. Nu întreba nimic. „N-ai semnalizare la spate” zise în schimb, pufnind înfundat, cu satisfacție profesională. „Măcar de așa scăpa numai cu o amendă” își zise, în timp ce auzea, din ce în ce mai pregnant, un vâjâit de moară. În derivă. „Sunt beat. Să nu-și dea seama. Să încerc să stau cât mai departe de el. De unde naiba am scos eu mașina asta?” Îl apucase un fel de spaimă aiuritoare, înțelegând că habar n-are cum a ajuns aici. Nici unde se duce. „Dacă se apropie, o să înfund pușcăria”. „Pușcăria!!!!” zbiera vâjâitul de sub tâmple, în timp ce moara măcina, măcina nebunește... „Am luat-o razna, acu' chiar că... dacă scap de aici... dacă scap... Doamne!...” Coloana de mașini înaintase și ar fi trebuit s-o ia după cel dinainte ca să-și păstreze rândul. Asta ar fi însemnat să se apropie de cabină, să intre, să treacă pe lângă el. Cu un fâșâit îl depăși cel din urma lui, vârându-i-se înaintea, la coadă, dar milițianul nici nu tresări. Potrivea în continuare nenorocitele alea de scânduri laterale. „Cum paștele mă-sii am ajuns aici?

Și cum să conduc pe sub nasu ăstuia, care atât așteaptă? N-am condus o mașină în viața mea... Nici nu știu bine pe ce trebuie să apeși... Ca-n filme. Învârți cheia, tragi frâna... apeși pe... nu, întâi piciorul... Sau nu... Întâi mâna și pe urmă piciorul... Cum ies din asta? Cum naiba să ies din astaaa????” urla. Urla în cap. „calm... Ce? CALM! Trebuie să trec pe lângă ăsta fără să-i dau nicio importanță. N-a zis totuși nimic. Pândește... Trebuie să mă urc CALM la volan. Să încerc să mă țin după ăla din față. Care-i frâna și care-i accelerația? Doamne! Dacă-l pocnesc pe ăla dinainte? Pe boul ăla care mi s-a vârât în față... Cum am reușit să ajung până aici? Am venit totuși la volan, nu? CALM! CALM!!!! Să trec prin fața ăstuia, să intru în cabină și...”

„George?!!! Ce faci, dormi?... Hei, dragule, dormi...?” Transpirat. Gol și transpirat. Se scutură la atingerea mâinii reci și moi. Pe umăr. Era acasă. Acasă. Adormise. Urechile însă îi hureau în continuare. „Sunt cam beat. ăsta era singurul lucru adevărat. Că sunt cam beat. Slavă domnului!” „Cum am plecat, cum ai ațipit. N-ai promis că n-o să adormi?” Deschise în sfârșit ochii și clipi des, a usturime. Tavanul. Fereastra la picioarele patului, tocmai bună. Tocmai bună să-ți pui piciorul drept pe pervaz. Fața ei îngustă... Ilinca... Ilinca? Ce prostie! O cheamă Liana. În prima clipă, Ilinca. I se păruse glasul Ilinchii. Închise ochii la loc, să verifice. „Ce faci, domnule, chiar ți-e somn?” susură muierea în timp ce-l săruta între ureche și tâmplă, la rădăcina udă a părului. Semăna într-adevăr nițel la glas cu Ilinca. „Nu mi-am dat seama de asta până acum...”

Încercă să se ridice în capul oaselor, refăcând urgent teritoriul pierdut între milițianul insolent și amenințător și odaia lui. Se sprijini cu toată fruntea de marginea rece de melamină a biroului ținând loc de noptieră; mormăi un râs. „Am visat. C-am furat o mașină”. Ce prostie! Ațipise într-adevăr. Bătrânețe. Mi-roase a cafea. S-a dus să facă niște cafea. Întâi la duș, apoi a făcut cafeaua. E trează. Prea trează. Oamenii suntem, și umani! E o slăbiciune să adormi?... După?... Acum trebuie să o luăm de la început, să vorbim, să mărturisim, să fim frumoși și galanți... să plăcem... să ne placă... Generozitate. Aș fi dormit tun.

Capitolul III

De ocazie

12 mai 82

Cred c-ar trebui să-i dau un telefon lui Angelescu, să-l întreb dacă partea hidraulică a rămas aceeași... S-ar putea să fi intervenit modificări de când am plecat... Poate-mi recomandă vreun puști bun de la echipamente hidraulice, că acolo sunt destui, chiar student în practică... Să stau de vorbă nițel cu el, poate combinăm lucrurile... O soluție dublă, cu comandă electronică și cu braț cu acționare hidraulică? Nu-i cine știe ce original, dar ar fi o chestie economică... Am terminat aseară *La poalele vulcanului* și am bocit ca o idioată... N-are rost să mă explic... Eu însămi... etc...

15 mai 82

Habar n-am de ce mă tot străduiesc să continuu acest jurnal. Nu-mi folosește la nimica, mai ales pentru că atunci când scriu mă simt incapabilă să povestesc propriu-zis, să mă descarc astfel de toate cele care mă frământă. Nu pot să le adun și, citind în urmă, constat că sunt numai prostii fără importanță. Mie nu-mi vin în cap decât stările, nu ceea ce le-a provocat, iar

stările sunt trecătoare și fără semnificație atunci când sunt notate. Mi s-au întâmplat în ultimii ani, chiar luni, zeci de lucruri despre care jurnalul ăsta nu spune o vorbă. Memoria le păstrează aiurea, și rostul acestor pagini ar fi să păstreze mai bine decât memoria. Citind, totul mi se pare subiectiv, falsificat, cețos. Îmi pare rău că am această incapacitate de a sesiza esențialul, de a povesti, simplu, fapte brute și adevărate. Poate că îți trebuie talent pentru asta, nu talentul de a scrie fraze, ci acela de a vedea ceea ce e cu adevărat important.

Și apoi mai e ceva. Niciodată nu am reușit să găsesc o justificare gestului ăsta cu jurnalul, cu toate că, după ce am rămas singură, nevoia de-al folosi a fost o vreme foarte mare. Dar pentru cine scriu eu aici? Pentru alții? Nici lângă mine, nici după mine nu e nimeni care să aibă dreptul sau curiozitatea să știe ce trăiesc eu. Ideea de literatură iese complet din discuție: n-am niciun fel de chemare să mă iau în serios, cred că de-aia îmi și merge mereu așa de rău. Pentru mine însămi? Mie orice fel de recitare îmi provoacă un fel de dezgust, un fel de umilință. Mă recunosc, dar numai în ceea ce am mai slab și mai derizoriu. Sigur, ar trebui să renunț. Doar că am timpuri morți în care nu pot citi, în care n-am ce roboți, în care încă nu mi-e somn. Și chestia asta seamănă cu o disciplinare a nervilor. Pe moment face totul mai suportabil. Suportabil? Ordine, în orice caz, nu se face astfel. Nimic nu poți reășeza în trecut. Ca să înțeleg? Poate. Dar nu mă ajută nicicum să înțeleg mai bine, abia dacă îmi mai consumă din energie. La ce mi-ar folosi înțelegerea asta neputincioasă, pasivă?

18 mai (spre 19 mai)

Să încerc să testez mâine... Iar am uitat de telefonul la Nelu. Nici nu prea am chef. Dar dacă încercăm bombardarea cu plasmă? Ei? cine știe de unde sare iepurele... O frecvență și mai joasă? M-am săturat de rigle și de tuș, mi-ar plăcea. Îmi trebuie niște luni bune de laborator, asta e... Păi da, e și momentul să

Cuprins

Cuvântul (târziu al) autorului / 5

Noaptea, povestea... / 11

Capitolul I – Palma / 20

Noaptea, povestea... / 51

Capitolul II – Jambonul / 66

Noaptea, povestea... / 110

Capitolul III – De ocazie / 119

Noaptea, povestea... / 155

Capitolul IV – Jocuri / 169

Noaptea, povestea... / 202

Capitolul V – Adresa / 208

Noaptea, povestea... / 274

Capitolul VI – Exterioare / 280

Noaptea, povestea... (Epilog) / 297

Addenda – Dosar / 315